

§ 13–16

Hako te koristinelpe finsko, meankieli hem laponikane ko krisia

13§ Odova soj tano jekh stranka ja predstavniko strankake ko jekh pravno postupko ja predmeti ko jekh upravno kris, prvostepeno kris, phuv – hem sredinakoro kris ja pomorsko kris jekhe krisakere krugoj so skroz ja delimično poklopinelape e opštinenar *Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala* hem *Övertorneå* isi hako te koristinelpe finsko ja meankieli telo predmeteskoro rešibe, te e pravno postupko ja predmete isi spoibe ko disave akala opštine. Isto akava važinela e laponikane čhibjake ko asavko kris kas isi spoibe ko disave akala opštine te o slučaj tano povezimo e opštinenar *Arjeplog, Gällivare, Jokkmokk* ja *Kiruna*, te e pravno postupko ja e predmete isi povezi be disave akale opštinenar.

Hako koristibaske finsko, meankieli hem laponikane astarela isto o krisia kote so jekh presuda ja jekh odluka ko jekh pravno postupko smatrinenape ko angluno stavi ki žalba.

14§ Hako koristibaske i finsko, meankieli ja laponikane ko pravno postupkia hem predmetia ko kris prema 13 § važinela o hako te denpe dokumentia hem hramomo dokaz ki akaja čhib hem hako pri mujale pregovorja anglo kris te kerelpe lafi ki akaja čhib. O kris ka prevedinel o dokumentia hem hramomo dokaz ko švedikane, te akava nae očigledno bivaljamo. Isto i kris bi valjani te trudinelpe te koristinel i minoritetikani čhib ko ple kontaktia e partnerea ja oleskere predstavnikoja.

Ko sa o pravno podstupkia hem predmetia so saikerenape taro hako te koristinelpe finsko, meankieli ja laponikane ko krisi prema 13 § jekhe stranka ja predstavniko jekhe strankake kas nae pravno sovetniko isi hako te rodel i presuda ja presudakoro motiviribe ja odluke hem odlukakoro obrazložibe hramomo prevodime ki akaja čhib.

15§ Koj mangela te koristinel finsko, meankieli ja laponikane telo jekh pravno postupko ja predmeteskoro rešibe ko kris prema 13 § ka zahtevinel akava keda o pravno postupko ja o predmeti ka podžinel ja keda jekhto far o partneri ka izjavinelpe ko pravno postupko ja predmeti.

Jekh zahtev prevodibaske prema 14 § trito kotor ka predainelpe ko roko jekhe kurkoske taro o dive keda i presuda ja i odluka andžape, te asavko zahtev na rodindžape porano telo e pravno prestupeskor ja e predmeteskoro rešibe.

Te jekh zahtev koristibaske i minoritetikani čhib ja prevodibe rodelape poharimo nego so navedinelape ko jekhto hem dujto kotor šaj te odbinelpe. Asavko zahtev isto šaj te odbinelpe te sine očitno so isi biprikladimo cili.

16§ Te jekhe partnere ja oleskere predstavniko isi hako te koristinel finsko, meankieli ja laponikane ko kris, tegani ka angažirinelp jekh tumači prema o odredbe ko 5 pog. 6–8 §§ hem 33 pog. 9 § kriseskoro kanuni hem 50–52 §§ kanuni bašo upravakoro postupko (1971:291).

**Länsstyrelsen
Stockholm**
Box 22067
104 22 STOCKHOLM
Tel: 010-223 10 00

Sametinget
Box 90
981 22 GIRON/KIRUNA
Tel: 0980-780 30

§ 19–21 Izuzetko & Produžibe

19§ Te sine naročito razlogia i vlada ka obavestinel propisia jekhe organ upravake so kerela buti teli i vlada ka oslobodinelpe primenibaja taro 8 §. Akava isto važinela palo e vladakoro ovlastibe sresko skupštinenge /regionenge hem opštinenge ko odnos opštinaekere organ uprave.

20§ E upravengere organengoro primenibe akale kanuneske ka sledinelpe. I vlada anela odluke savo ja save organ uprave ka oven odgovorno sledibaske. Akaja odgovornost sledibaske na značinel na nisavo ograničibe ki nadležno odgovornost so osnovinelape ko avera organ uprave.

21§ Jekhe organ uprava kas isi nadležno odgovornost osim prekal goidedjbe, informacia hem slično delatnost ka del dumo avere organ upraven pri primenibe o kanuni.

1–12 §§

§ 17–18

Finsko, meankieli hem laponikane ki angliškola, disavi aver pedagogikani delatnost hem arakhibe phuren

17§ Hako poedinconge so disavo far šaj te ponudinenpe angliškola hem disavi aver pedagogikani delatnost ko finsko, meankieli ja laponikane regulirinelape ko 8 pog. 12 b § hem 25 pog. 5 a § kanuni školake (2010:800).

18§ Jekh opština so pripadinela ko jekh upravibaskoro than ka ponudinel odolenge so rodindže šaipe te dobinen soro ja važno kotor taro odola usluge hem arakhibe so ponudelape prema i ramka arakhibaske e phuren, taro personalni so džanena finsko, meankieli ja laponikane.

18a§ Jekh opština so pripadinela ko disavo upravibaskoro than ka ponudinel odolenge so rodindže šaipe te dobinen soro ja važno kotor taro odola usluge hem arakhibe so ponudinelape prema i ramka arakhibaske e phuren taro personalni so džanena finsko, meankieli, romani čhib ja laponikane, te e opštinen isi pristup personalea kas isi asavko čhibjalo džanipa. Isto važinela jekhe opštinae so pripadinela ko jekh upravibaskoro than jekhe odredime čhibjake kaske važinela avera čhibja.

18b§ I opština prema i ramka asavke arakhibaske so ponudinelape prema 18 hem 18 a §§ ka ljel ko obzir e phurengoro valjanipa te arakhen plo kulturakoro identiteti.

18c§ I opština ka informirinel odole so rodindža pomoč prema i ramka e arakhibaske phuren šaipe bašo asavke usluge hem nega so navedinelape ko 18 hem 18 a §§.

§ 1–5

Opšto odredbe

1§ Akava kanuni saikerela odredbe bašo o nacionalnikane minoritetia, nacionalnikane minoritetikane čhibja, upravakere thana hem hako koristibaske i minoritetikani čhib ko upravakere/ regioneskere organia, ko sudo hem ko odredbe arakhibaske e phuren. O kanuni isto saikerela odredbe sledibaske e kanuneskoro primeniba.

2§ O nacionalnikane minoritetia tane o jaudie, roma, švedikane fincia hem o tornedalcia prema e Švediakoro obaveziba prema i Okvirno konvencia Evropakere godidejbaske bašo arakhibe e nacionalnikane minori-

teten (SÖ 2000:2) hem evropakere statute bašo regionalnikane ja minoritetikane čhibja (SÖ 2000:3). Ko kanuni čhibjake (2009:600) navedinelape so o nacionalnikane minoritetikane čhibja tane i finsko, jiddiš, meankieli, romani čhib hem laponikane.

3§ O opštine hem o sresko skupštine/ regionia ka informirinen bašo olengere hafia hem i opšto odgovornost prema akava kanuni hem o propisja kote so akava kanuni uputinela. Isto akava važinela e državakere upravake kaskiri delatnost tani značajno e nacionalnikane minoritetenge ja minoritetikane čhibjake.

4§ Ko kanuni čhibjake (2009:600) navedinelape so ki opšto javnost isi posebno odgovornost te zaštitinel hem te unapredinel e nacionalnikane minoritetikane čhibjen.

I opšto isto ka unapredinel e nacionalnikane minoritetengoro šaipe te zadržinel hem te buvljarel pli kultura ki Švedia. E čhavengoro razvoj taro jekh kulturakoro identiteti hem o koristiba pli minoritetikani čhib posebno ka unapredinelpe.

5§ E upravibaskere organia ka den e nacionalnikane minoritetenge šaipe te utičinen ko pučibe olendar hem kobar šaj te konsultirinenpe e minoritetencar ko asavko pučiba.

Dogovoribe prema o jekhto kotor ka primeninelpe prema so e upravibaskere organia ka keren jekh strukturimo dialogo e nacionalnikane minoritetencar e cilea te len ko obzir olengoro stavi hem valjanipa ko anibe odluke tari i organ uprava. Ano kanuni (2022:66) ando konsultacije kotar puciba kola tane ando samisko narodo isi posebna odredbe e samisko narodoja.

5a§ E upravibaskere organia posebno ka unapredinen e čhavengoro hem e ternengoro šaipe utičibaske hem konsultiribaske ko pučiba keda kerelape lafi olendar hem o forme te prilagodinenpe ko olengere uslovja.

5b§ O opštine hem o sresko skupštine/ regionia ka anen cili hem smernice baši pli minoritetikani politikani buti. Informacia bašo o cilia hem o smernice so andžepe prema o zahtevi ko jekhto kotor ka dostavinenpe e organ upravake kas isi odgovornost sledibaske prema 20 §.

§ 6–7 Upravibaskere thana

6§ E upravibaskere thanenge baši i finsko čhib tane o opštine *Botkyrka, Eskilstuna, Gällivare, Hallstahammar, Haninge, Haparanda, Huddinge, Häbo, Kiruna, Köping, Pajala, Sigtuna, Solna, Stockholm, Södertälje, Tierp, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Uppsala, Älvkarleby, Österåker, Östhammar* hem *Övertorneå*.

E upravibaskere thanenge baši meankieli tane o opštine *Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala* hem *Övertorneå*.

E upravibaskere thana e laponikane čhibjake tane o opštine *Arjeplog, Arvidsjaur, Berg, Gällivare, Härjedalen, Jokkmokk, Kiruna, Lycksele, Malå, Sorsele, Storuman, Strömsund, Umeå, Vilhelmina, Åre, Älvdalen* hem *Östersund*.

7§ Avera opštine osim odola so navedindžepe ko 6 § pali jekh molba šaj te pripadinen ko upravibaskere thana baši i finsko, meankieli ja laponikani čhib. Odlukake te šaj jekh opština te pripadinel ko jekh upravibaskoro than odlučinelape tari i vlada.

Jekh opština so pripadanela ko jekh upravibaskoro than pali e vladakiri odluka šaj te del molba ki vlada ikljjobaske taro e upravibaskoro than. I vlada ka valjani te odlučinel sade te sine naročito razlogia.

I vlada ka obavestinel o propisja priključibaske hem ikljjobaske taro jekh upravibaskoro than.

§ 8–12

O hako koristibaske i finsko, meankieli hem i laponikani čhib ko organ uprave

8§ Poedincon isi hako te koristin finsko, meankieli hem i laponikani čhib ko ple mujale hem hramome kontaktia upravibaskere organencar kaskoro geografikano than bučenge skroz ja delimično pripadanela ko upravibaskoro than e minoritetenge. Akava važinela ko predmeti kote so o poedinco tano jekh stranka ja predstavniko strankake, te e predmete isi spoibe e upravibaskere thanea.

Te o poedinco koristinela i finsko, meankieli ja i laponikani čhib, tegani i uprava tani dužno te del mujalo odgovor ko asavko predmeti ki isto čhib. E poedincon kas nae pravno predstavniko, osim akava, isi ole hako prema o zahtevi te ljel hramomi prevodimi odluka hem odlukakoro motiviribe ko predmeti ki finsko, meankieli odnosno ki laponikani čhib.

I organ uprava isto adžahar ka nasoinel te obratinelpe e poedincoske ko akala čhibja.

9§ Avrialdan taro upravibaskoro than e poedincon isi hako te koristin i finsko, meankieli hem i laponikani čhib ko mujale hem ko hramome kontaktia ko upravno organeskere predmetia kote o poedinco tani stranka ja predstavniko jekhe strankake, te o predmeti šaj te rešinelpe taro personalni so džanela i minoritetikani čhib.

10§ E poedincon stalno isi hako te koristin i finsko, meankieli hem i laponikani čhib ko ple hramome kontaktia e *Parlamenteskere zastupnikoja (Riksdagens ombudsman)* hem e *Diskriminaciakere zastupnikoja (Diskrimineringsombudsmannen)*. Isto akava važinela ko hramome kontaktia e *Generalno inspektorea bašo pravosudibe ki državakiri uprava (Justitiekanslern)*, *Socialnikano osiguribe (Försäkringskassan)*, *Porezeskoro ured (Skatteverket)* hem *Biro bučake (Arbetsförmedlingen)* ko predmetia kote o poedinco tano stanka ja predstavniko jekhe strankake.

11§ E upravibaskere organia ka doprinosinen te ovel pristup personalea džanibaja finsko, meankieli hem laponikane keda ka valjani individualnikano kontakt e organ upravencar.

12§ E upravibaskere organia šaj te obezbedinen odredime vaktia hem posebno thana primibaskere vizite taro poedinca so džanena finsko, meankieli, laponikane, hem te ovel posebno telefoniribaskoro vakti.